

Peijnenburg, O. (Ollie)

RADBOUD UNIVERSITEIT NIJMEGEN

BACHELORSCRIPTIE | 15 JUNI 2019

PROF. DR. JAN KOK

INHOUD

Introductie	4
Hoofdstuk 1	6
Historiografie van de beeldvorming over Sacagawea van 1900-1980	6
Hoofdstuk 2	12
Indiaanse perspectief	12
Hoofdstuk 3	19
De Sacagawea Dollar	19
Conclusie	24
Bibliografie	26
Literatuur	26
Websites	27

INTRODUCTIE

*'I know the president likes to call her 'Pocahontas,' but now that she's making her way from the eastern seaboard into the center of the country, maybe Sacagawea would be more appropriate. Instead of bringing Lewis and Clark, she is bringing the most liberal policies of the Democratic Party.'*¹

In januari 2019 vergeleek Matt Gaetz, Republikeins vertegenwoordiger voor de staat Florida in het Huis van Afgevaardigden, Elizabeth Warren, Democratisch senator van Massachusetts, met de indianenvrouw Sacagawea. Hij deed dit naar aanleiding van uitspraken die zij in de afgelopen maanden had gedaan.² In september 2018 gaf Warren aan te overwegen om mee te doen met de presidentiële verkiezingen van 2020. De maand daarop claimde ze op grond van een DNA-test Indiaanse roots te hebben.³ Voor president Donald Trump was dit kennelijk reden genoeg om haar bij herhaling Pocahontas te noemen. Gaetz deed daar in januari dus een schepje bovenop. Hoewel hij de opmerking sarcastisch bedoelde, leverde deze de Republikein bakken met kritiek op, met name uit Democratische hoek. Zo zei Deb Haaland, Democraat voor de staat New Mexico in het Huis van Afgevaardigden, dat 'Sacagawea made great sacrifices that changed American history. When anyone speaks her name, it should be with great respect.'⁴

Er is dus veel te doen rondom de naam Sacagawea, maar wie was zij nou eigenlijk? Deze Lehmi Shoshone-indiaan was ingehuurd als vertaalster op de Lewis en Clark expeditie, ook wel *Corps of Discovery* genoemd. Dit was een tocht die door president Jefferson werd geïnitieerd om het net aangekochte grondgebied van de *Louisiana Purchase* (1803) te onderzoeken en een route tussen het oosten en westen van Noord-Amerika te vinden. Later zal er uitgebreider ingegaan worden op deze expeditie.

In de loop van de tijd zijn er verschillende verhalen over Sacagawea's figuur ontstaan en is er veel discussie geweest over diverse aspecten van haar leven: haar stamverband, de spelling en uitspraak van haar naam, haar rol in de expeditie en over het jaar en de omstandigheden van haar dood. In de jaren tachtig werd er echter door een andere bril naar Sacagawea gekeken. Vanaf dat

¹ The Hill News - GOP lawmaker calls Elizabeth Warren Sacagawea during FOX News, <https://thehill.com/homenews/media/423949-gop-lawmaker-calls-elizabeth-warren-sacagawea-during-fox-news-appearance> (geraadpleegd op 1 april 2019).

² Hoewel er veel discussie is over de spelling en uitspraak van haar naam, zal ik voor de continuïteit in mijn verhaal toch 'Sacagawea' blijven schrijven omdat deze het vaakst voorkomt in de bronnen, en zal ik niet 'Sacajawea' of 'Sakakawea' gebruiken.

³ The Hill News - Warren DNA-test, <https://thehill.com/homenews/senate/411377-warren-dna-test-shows-strong-evidence-of-native-american-ancestor> (geraadpleegd op 1 april 2019).

⁴ Twitter - Deb Haaland on remark Matt Gaetz, <https://twitter.com/RepDebHaaland/status/1081605249218109441> (geraadpleegd op 1 april 2019).

moment vond er namelijk een algemene herwaardering plaats van de geschiedenis van het Amerikaanse westen. Waar normaliter het verhaal van de Amerikaanse expansie westwaarts als triomftocht werd verteld, kwamen er vanaf dat moment ook alternatieve perspectieven op de *frontier history*. Voorheen werden deze andere visies louter als aanvullingen op het grote narratief gezien, maar door de ontwikkelingen in de jaren tachtig kreeg de beeldvorming rondom Sacagawea ineens een multiculturele lading.

Maar is er hierdoor een ander beeld ontstaan over de Lehmi Shoshone-vrouw? Leidt het zelfbewustzijn bij minderheden tot een meer diverse of juist meer eendrachtige opvatting over Sacagawea? Daarnaast is er ook nog de invoering van de Sacagawea-dollar in 2000 geweest. Hiermee leek de indianenvrouw een nationale heldenstatus te krijgen. Maar heeft die dollar invloed gehad op de discussie rondom haar persoon? In de afgelopen decennia zijn er diverse publicaties verschenen die deze onderwerpen beschouwen. Zo geeft de in 2015 verschenen publicatie van Rebecca Kay Jager *Malinche, Pocahontas, and Sacagawea: Indian Women as Cultural Intermediaries and National Symbols* een uiteenzetting over de beeldvorming rondom Sacagawea gedurende de twintigste eeuw. Hier neemt zij de publicatie 'The Conquest: The True Story of Lewis & Clark' van Eva Emery Dye in 1902 als startpunt en laat ze haar historiografie eindigen bij de PBS documentaire *The journey of Sacagawea* (2003). Als hoogtepunt van het debat tot dan toe ziet zij de instelling van de Sacagawea-dollar in 2000:

*'Contemporary mainstream America made its choice; we fancy a beautiful and nurturing Sacagawea, a woman that Native and non-Native people can celebrate. [...] The introduction of the Sacagawea coin afforded contemporary Americans an opportunity to honor women, Indians, and a multicultural heritage.'*⁵

Het is lastig om conclusies te trekken uit het weinige bronnenmateriaal dat wij over haar hebben. In de meer dan miljoen woorden van de reisverslagen van Lewis en Clark werd Sacagawea maar enkele keren genoemd. Niettemin hebben diverse auteurs geprobeerd om uit de verslagen een figuur te onttrekken die naar hun eigen behoeftes gevormd kon worden. Dit had met name te maken met de tijdsgeest waarin de auteur zijn publicatie schreef en welke standplaatsgebondenheid hij of zij had.

Het doel van deze scriptie is om te reconstrueren hoe dit debat vanaf de jaren tachtig tot en met de eenentwintigste eeuw er precies uitziet. Zo hebben de indianenstammen die in de reisverslagen worden besproken (Shoshone, Nez Perce, Hidatsas en Comanche) vanaf de jaren tachtig ook een stem in het Amerikaanse historisch narratief gekregen. Daarnaast lijkt de Indianenvrouw door de Sacagawea-dollar een soort algemeen geaccepteerde heldenstatus te hebben verworven. Al deze factoren zorgden ervoor dat er een nieuwe kijk op Sacagawea ontstond, maar hoe dat beeld eruit zag was niet precies duidelijk. Aan de hand van diverse

⁵ Rebecca K. Jager, *Malinche, Pocahontas, and Sacagawea: Indian Women as Cultural Intermediaries and National Symbols* (Oklahoma 2015) 289.

secundaire artikelen, websites en documentaires probeer ik te onderzoeken hoe de beeldvorming over haar is veranderd vanaf de jaren tachtig van de twintigste eeuw. De originele dagboeken van Lewis en Clark worden niet gebruikt omdat het niet de intentie is om een nieuw beeld te creëren, maar om de historiografie van de afgelopen veertig jaar uiteen te zetten. Hoewel er tot aan het jaar 2000 al veel duidelijk was over haar beeldvorming, werden de ontwikkelingen van de eenentwintigste eeuw op het gebied van Sacagawea beeldvorming nauwelijks besproken in de publicaties van de afgelopen twee decennia. Bovendien is tot nu toe de beeldvorming van de Sacagawea-dollar onderbelicht. Hierdoor zal er ook extra nadruk worden gelegd op de ontwikkelingen rondom de Sacagawea-dollar en de erfenis hiervan. Deze scriptie zal vooral als aanvulling dienen op de al verschenen publicaties, zoals bijvoorbeeld die van Jager.

Hoewel men een enorme publicatie schrijven over de figuur Sacagawea en de discussies rondom haar persoon, zal alleen de beeldvorming over de tijd van Sacagawea tijdens de expeditie in deze scriptie behandeld worden. De discussies over haar naam, haar leven voor en na de expeditie en het moment dat zij gestorven is zullen hiervoor niet van toepassing zijn, ondanks dat het interessante debatten zijn om te onderzoeken. De hoofdvraag van deze scriptie zal daarom zijn: hoe is de beeldvorming over Sacagawea in de Amerikaanse samenleving veranderd vanaf de jaren tachtig in de twintigste eeuw tot en met de eenentwintigste eeuw?

Er zullen een aantal deelvragen in deze scriptie beschouwd worden. De eerste is hoe de inclusie van het indianenperspectief in het verhaal over Sacagawea sinds jaren tachtig de beeldvorming rondom haar persona heeft veranderd. De tweede is welke invloed de invoering van de Sacagawea-dollar heeft gehad op haar als historisch figuur. Hier wordt tevens ingegaan op het totstandkomingsproces van de munt. In de conclusie wordt er gereflecteerd op deze vragen en besproken of er anno 2019 over een nieuw beeld van Sacagawea gesproken kan worden en zo ja hoe dit er dan uitziet. Allereerst wordt het historiografisch debat geschetst zoals dit vanaf het begin van de twintigste eeuw tot aan de jaren tachtig is geweest. Vervolgens wordt uitgebreid ingegaan op de historiografie van de afgelopen vier decennia. Met deze scriptie hoop ik de historiografie over de beeldvorming van Sacagawea te kunnen uitbreiden met voornamelijk de eenentwintigste-eeuwse ontwikkelingen van diverse groepen en personen.

HOOFDSTUK 1

HISTORIOGRAFIE VAN DE BEELDVORMING OVER SACAGAWEA VAN 1900-1980

Voordat de historiografie over de beeldvorming rondom Sacagawea in de twintigste eeuw aan bod komt, zal er een kort overzicht over de expeditie worden gegeven. Zoals al eerder gesteld gaf

president Jefferson in 1803 de opdracht aan zijn persoonlijke secretaris Meriwether Lewis om het gebied van de Louisiana Purchase te gaan verkennen en in kaart te brengen. De president had dit gebied van Napoleon overgekocht. Door deze deal werd het grondoppervlak van de Verenigde Staten in een klap verdubbeld. Lewis stelde tweede luitenant William Clark aan om als co-leider te fungeren tijdens de expeditie. Verder moesten de geografie en de flora en fauna van het gebied in kaart worden gebracht. Daarnaast was het noodzakelijk dat de expeditieleden in contact kwamen met diverse indianenstammen. Deze volken moesten ze te vriend houden maar wel erop attenderen dat ze nu tot de Verenigde Staten behoorden en de 'Grote Vader' in Washington de baas was. De expeditieleden namen een karrevracht aan cadeaus en presidentiële medailles mee om hun beste intenties te tonen en tevens te laten zien wie de president was. Het gezelschap werd uitgebreid met 28 leden die allemaal over diverse vaardigheden beschikten die tijdens de reis van pas kwamen. Ook gingen Clarks slaaf York en Lewis' hond mee.

De hele stoet vertrok op 14 mei 1804 vanuit St. Louis richting het westen. Ruim vijf maanden en vierduizend kilometer later kwamen ze eind oktober van dat jaar bij het gebied van de Mandan- en Hidatsa-indianen in North Dakota. Hier bouwden zij Fort Mandan om de winter door te komen. Op deze plek leerden zij Touissant Charbonneau kennen, een Frans-Canadese handelaar. Hij woonde daar samen met zijn Frans-Canadese vrouw en twee jonge Indiaanse dienstmeisjes die hij als zijn vrouwen claimde. Een van hen was Sacagawea.

Toen de expeditie op 7 april 1805 vanuit Fort Mandan vertrok, waren Charbonneau en een andere Frans-Canadese pelsjager ingehuurd om tijdens de reis naar het westen te fungeren als navigators en vertalers. Sacagawea werd ook gevraagd om de expeditie te vergezellen omdat ze evenals de twee heren kon dienen als vertaalster van diverse indianentalen. Zij behoorde namelijk tot de Lemhi Shoshone-indianen, een groep die meer naar het westen leefde. Sacagawea werd daar op jonge leeftijd door Hidatsa-indianen ontvoerd en meegenomen naar hun stam die in North-Dakota leefde. Dit was de plek waar de expeditieleden Fort Mandan bouwden. Tevens ging een vrij jeugdig expeditielid vanaf dat moment deel uitmaken van de groep: Sacagawea's pasgeboren zoon Jean-Baptiste Charbonneau, die in de dagboeken door Clark 'Pompy' werd genoemd. Sacagawea zou hem ruim drieduizend kilometer op haar rug dragen tijdens de reis. Op 14 augustus 1806 eindigde de expeditie voor Sacagawea. Over haar leven voor en na de expeditie is nauwelijks iets met zekerheid bekend. Hierdoor bestaat er ook veel ruimte voor discussie en verschillende interpretaties over de moeder van Jean-Baptiste.

Nog meer dispuut is er echter over Sacagawea's leven tijdens de expeditie. Al meer dan honderd jaar circuleren er diverse verhalen over de rol van Sacagawea in de Lewis en Clark-expeditie. Sinds de publicatie van de reisverslagen in 1814 werd het verhaal over deze Lemhi Shoshone-indiaan gebruikt voor diverse doeleinden. Hoewel in de verslagen amper haar naam of een synoniem daarvoor wordt genoemd, is er in de loop van de twintigste eeuw een mythe rondom Sacagawea's figuur ontstaan.

Als eerste werd zij verweven met *Manifest Destiny* dat als politiek idee in de tweede helft van de negentiende eeuw opkwam. Het idee hield in dat de Amerikanen voorbestemd waren om Noord-Amerika te koloniseren. De kolonisten zagen het als plicht om het continent te civiliseren en daarbij de normen en waarden van de Amerikaanse samenleving uit te dragen. Hoewel het niet door iedereen ondersteund werd, zoals Abraham Lincoln en Ulysses S. Grant, drukte het toch zijn stempel op de traditionele Amerikaanse geschiedschrijving. Sacagawea werd hierin zowel als prinses van de Shoshones gezien die vereenzelvigd werd met de civilisatie van dat Westen, als *squaw*, een Indianenvrouw, die in dienst stond van de expeditie. In de twintigste eeuw zouden verschillende groepen hun opvattingen spiegelen aan dit concept van *Manifest Destiny* als het de geschiedenis van het Amerikaanse westen betrof.

Het ontstaan en de overdracht van de Sacagawea-legende zijn vormend geweest voor zover ze ons in staat stellen de evolutie van de relatie van het Amerikaanse volk met de geschiedenis van het expansionisme te volgen.⁶ Zo werd de mythevorming rondom haar persoon mede leven ingeblazen door de publicaties van het boek *The Conquest*, geschreven door Eva Emery Dye in 1902, en het artikel 'Pilot of First White Men to Cross the American continent' van Grace Raymond Hebard in 1907. Deze *suffragettes* introduceerden een feministische visie op het verhaal van de Lewis en Clark expeditie en verhieven de status van Sacagawea tot die van een Amerikaanse heldin en gids van de expeditie. Dye en Hebard benadrukten Sacagaweas vrouwelijke betrokkenheid bij de ontwikkeling van de Verenigde Staten, maar weken niet af van het concept van *Manifest Destiny*. Dye was tevens verantwoordelijk voor het verspreiden van de term *Indian princess*, een beeld dat nog lang over Sacagawea zou blijven bestaan. De schrijfster zei hier zelf ook over: 'out of a few dry bones I found in the old tales of the trip, I created Sacajawea.'⁷ Hebard beriep zich wel op de *oral tradition* van de Shoshones, zoals vanaf de jaren tachtig meer gebeurde, maar bij haar lag vooral de nadruk op de sterfdatum van Sacagawea. Er werden geen details gegeven over de cultuur van haar Indianenstam. Hierdoor bleef de mythische Sacagawea van Dye en Hebard vervreemd van haar inheemse cultuur.⁸

Deze heldinnenstatus taande vanaf de jaren '40 van de twintigste eeuw toen revisionisten de reisverslagen opnieuw gingen evalueren. Het artikel van C.S. Kingston was hier een voorbeeld van. Hij beriep zich uitsluitend op de informatie uit de verslagen van Lewis en Clark en poogde zo het ontstane beeld van Sacagawea als heldin en gids van de expeditie te marginaliseren tot enkel die van vertaalster. Hoewel de auteur het woord heldin wel gebruikte, doelde hij hier alleen maar op omdat zij de enige vrouw in het konvooi was. Hierdoor werd zij dus tot een van de helden van

⁶ Laura Knowlton-Le Roux, 'A Taste of Paradise: Sacajawea and the Romanticizing of Americanization', *Cercles* 19 (2009) 55-66, aldaar 55.

⁷ Ella E. Clark & Margot Edmonds, *Sacagawea of the Lewis and Clark Expedition* (Los Angeles 1979) 93.

⁸ Jager, *Indian Women as Cultural Intermediaries*, 251.

de expeditie gerekend. Daarnaast concludeerde hij zijn artikel met enige lof voor Sacagawea door te zeggen:

*'As one of the best known of famous Indian women Sacajawea deserves a better fate than the spurious celebrity that has been lavished on her as the "real guide" of the Lewis and Clark expedition.'*⁹

Daar voegde Kingston aan toe dat Sacagawea een gerespecteerd groepslid was, een uitmuntende moeder en zeer dappere vrouw toen ze de dagboeken van Lewis en Clark uit het water wist te redden.¹⁰

Andere revisionisten waren feller gekant tegen de mythe rondom Sacagawea. Zo stelde Ronald W. Taber in zijn artikel dat de feministen een ideaalbeeld van de Shoshone-indiaan gecreëerd hadden om feministische verlangens te projecteren tijdens het eerste decennium van de twintigste eeuw.¹¹ Hierdoor was er volgens Taber een onjuist beeld over Sacagawea ontstaan:

*'The myth has changed history so completely that students from grade school to the university are still told that Sacagawea was the guide, interpreter, and savior of the party. The inflated importance accorded to Sacagawea is probably a significant factor in the historical neglect so long suffered by Meriwether Lewis, the real commander and navigator of the expedition.'*¹²

Naast de revisionistische denkbeelden over Sacagawea ontstonden gelijktijdig romantische verhalen over haar rol in de expeditie. In plaats van te suggereren dat een vage toewijding aan *Manifest Destiny* de enige reden was voor haar handelswijze, beweerden diverse romanschrijvers dat een romantische verbinding tussen Sacagawea en een van de expeditiehoofden een stimulans was voor de samenwerking tijdens de reis. Auteurs als Della Gould Emmons en Will Henry publiceerden werken waarin Sacagawea te boek stond als de Indiaanse prinses van Amerika en Clark als de Amerikaanse held die het westen van Noord-Amerika kennis liet maken met de cultuur van de Verenigde Staten. Romantische schrijvers lieten de liefde consequent onbeantwoord, wat een metafoor suggereerde voor de complexe rassenrealiteit die de twintigste-eeuwse natie doormaakte.¹³ Hoewel deze auteurs zwoeren bij de authenticiteit van hun verhalen, berustten deze uitsluitend op fantasie, juist omdat er niets over in de dagboeken van de expeditie

⁹ C.S. Kingston, 'Sacajawea as Guide: The Evaluation of a Legend', *The Pacific Northwest Quarterly* 35:1 (1944) 3-18, aldaar 18.

¹⁰ Ibidem, 3-18.

¹¹ Ronald W. Taber, 'Sacagawea and the Suffragettes: An Interpretation of a Myth', *The Pacific Northwest Quarterly* 58:1 (1967) 7-13.

¹² Ibidem, 13.

¹³ Donna J. Kessler, *The Making of Sacagawea: a Euro-American legend* (Alabama 1998) 99-137.

werd gezegd. Er was dus niks met zekerheid te zeggen over de vermeende liefdesaffaire tussen Sacagawea en William Clark.

Vanaf de jaren zeventig van de twintigste eeuw begon er een nuance te komen in het debat over het vrouwelijke expeditielid. Harold Howard publiceerde in 1971 een non-fictie biografie die de Sacagawea-mythe probeerde te ontmaskeren door de vroeg-twintigste-eeuwse beweringen van Dye en Hebard als feministische propaganda te bestempelen en de lezer van een *unbiased* beeld te voorzien. Helemaal onpartijdig was hij echter niet in zijn publicatie. Zo nam hij aan dat Sacagawea het belang van de expeditie niet begreep en dat het voor veel Indiaanse vrouwen een hoogtepunt was als zij met een pelshandelaar trouwden.¹⁴ Verder was hij redelijk objectief in zijn publicatie en beweerde niet meer over Sacagawea dan hetgeen dat al duidelijk was in het debat:

*'Perhaps the most enduring picture that can be conjured up of this remarkable woman is of an Indian girl bearing a baby on her back, gathering berries along a riverbank for a boatload of explorers bound on America's great westward adventure.'*¹⁵

Zijn tijdgenoot E.G. Chuinard schreef in 1976 een artikel dat waarschijnlijk het beste weerstand bood tegen de publicaties van enkele revisionisten van de jaren veertig en vijftig. In 'The Actual Role of the Bird Woman: Purposeful Member of the Corps or Casual "Tag Along"?' ging hij in op de fragmenten van de dagboeken die de rol van Sacagawea beschreven. Chuinard kwam tot de conclusie dat Sacagawea zowel vertaalster als gids was, maar haar belangrijkste bijdrage aan de expeditie was die van *contact agent*. Door haar Indiaanse achtergrond diende zij uitstekend als culturele intermediair tussen de verschillende indianenstammen en de expeditieleden.¹⁶ Hierdoor kwalificeerde Chuinard haar als een waardevoller lid van de groep dan haar man Charbonneau. De auteur kon daarentegen geen culturele informatie geven die kon verklaren waarom Sacagawea deze diensten verleende. Op dit punt werd de lezer overgelaten aan de conclusies van eerdere schrijvers, namelijk dat Sacagaweas liefde voor Lewis en Clark en hun cultuur zou hebben.

Het romantische beeld over Sacagawea bleek te aantrekkelijk voor veel auteurs om af te danken. Hierdoor bleef dit nog voort bestaan in diverse boeken, waaronder de *The New York Times*-besteller *Sacajawea* van Anna Lee Waldo uit 1979. Zij memoreerde het beeld van de sterke, onafhankelijke vrouw zoals die geportretteerd werd door Dye en Hebard zeventig jaar voor haar publicatie. Dat beeld paste perfect in het toenmalige debat dat gevoerd werd over de vrouwelijke rol in de samenleving en hoe deze eruit moest zien. In het boek stond Sacagawea wederom symbool voor de emancipatie van de vrouw.

¹⁴ Harold P. Howard, *Sacajawea* (Oklahoma 1971) 147-153.

¹⁵ *Ibidem*, 192.

¹⁶ E.G. Chuinard, 'The Actual Role of the Bird Woman: Purposeful Member of the Corps or Casual "Tag Along"?', *Montana: The Magazine of Western History* 26:3 (1976) 18-29.

In diezelfde jaren zeventig was er tegelijkertijd een oproep van zowel historici als *Native Americans* om de rol van de *Native American* in de geschiedenis van de Verenigde Staten opnieuw te evalueren. In het artikel 'The Indian and the Frontier in American History - A Need for Revision' uit 1973 schreef historicus Wilbur R. Jacobs dat 'in illuminating our knowledge of the past, there is a need to focus more of our attention on what might be called the Indian point of view.'¹⁷

Rayna Green, een historica die zich specialiseert in de geschiedenis van *Native Americans*, voegde daar in 1975 nog aan toe dat er een totaal verkeerd beeld was ontstaan over de Indiaanse vrouw in het algemeen. Doordat zij in de traditionele geschiedschrijving gedefinieerd was binnen een bepaald kader was het moeilijk voor de Indiaanse vrouwen om uit dat kader te breken. Zo was Sacagawea sinds *The Conquest* van Eva Emery Dye verbeeld als de Indiaanse prinses die voor de civilisatie van het Westen stond. De verbeelding van de Indiaanse vrouw kon dus niet los gezien worden van de Amerikaanse *frontier history*. Volgens Green kon men tot een beter beeld komen als er afgezien werd van de fantasierijke verhalen en de focus vooral op het Indiaanse leven buiten de verhalen kwam te liggen.

*'Since the Indian so much represents America's attachment to a romantic past and to a far distant nobility, it is predictable but horrible that the Indian woman should symbolize the paradoxical entity once embodied for the European in the Princess in the tower and the old crone in the cave. It is time that the Princess herself is rescued and the Squaw relieved of her obligatory service. The Native American woman, like all women, needs a definition that stands apart from that of males, red or white.'*¹⁸

De traditionele visie op de *frontier history* bleek niet langer houdbaar in de kroniek van de Amerikaanse geschiedenis. Er kwam gedurende jaren zeventig een steeds evidentere roep om een herwaardering van deze geschiedschrijving, zoals voorheen werd beschreven. Er moest een multicultureel verhaal ontstaan waar iedereen zich in kon vinden of waar iedereen zijn of haar mening kon ventileren. De Amerikaanse geschiedschrijving stond aan de vooravond van een fundamentele ommekeer.

¹⁷ Wilbur R. Jacobs, 'The Indian and the Frontier in American History - A Need for Revision', *Western Historical Quarterly* 4:1 (1973) 43-56, aldaar 43.

¹⁸ Rayna Green, 'The Pocahontas Perplex: The Image of Indian Women in American Culture', *The Massachusetts Review* 16:4 (1975) 698-714, aldaar 714.

HOOFDSTUK 2

INDIAANSE PERSPECTIEF

Aan het begin van de jaren tachtig was de toon van het debat rondom de beeldvorming van Sacagawea totaal veranderd. Tot die tijd was zij voorgesteld als een factor in het civilisatieproces van het Westen van Amerika. De prinses stond in dienst van de nieuwgevormde natie en tevens van de mannelijke expeditieleiders. Over de rol en mate van betekenis van Sacagawea in de expeditie was al decennia lang gedebatteerd, maar vanaf de jaren tachtig vond er een herevaluatie plaats van de Amerikaanse geschiedenis met aandacht voor ras, klasse en gender. Het oude historische perspectief bleek onhoudbaar omdat nu ook andere perspectieven

dan het blanke verhaal naar voren kwamen.¹⁹ Zo konden de *Native Americans* hun eigen mening ventileren en vertellen in hoeverre Sacagawea representatief was voor de Indiaanse bevolking. In de traditionele geschiedschrijving werd gesteld dat de Indianen een uitstervend ras waren, terwijl ze zich vanaf dat moment openlijk konden uitspreken over politieke en culturele erkenning van hun volk. Hoewel Grace Hebard in 1907 al eens de *oral tradition* van de Indianen had gebruikt, kwam de nadruk bij Indiaanse historici vanaf dat moment op deze *oral tradition* te liggen. Zij gingen dit veel vaker in het verhaal over Sacagawea incorporeren en reflecteren op hun eigen rol binnen de Amerikaanse historie.

Zo was het wederom Rayna Green die in de aanval ging over de mythevorming die was ontstaan rondom personen zoals Malinche, Pocahontas en Sacagawea. In haar artikel 'Native American Women: A Review Essay' schreef ze dat deze mythevorming een beschadigend effect had op de perceptie van *Native American women*.²⁰ Een dergelijk stereotyperend beeld was echter niet uniek voor de Indiaanse vrouw. Weergaves van *frontier* helden, zoals Kit Carson en Buffalo Bill, werden op vergelijkende wijze gecreëerd: Men selecteerde enkele individuen en lauwerde hen voor dingen die anderen hebben gedaan. Dit gebeurde ook bij Sacagawea. De ambiguïteit van een figuur speelt hier de grootste rol bij. Elke cultuur of generatie kneed diegene naar hun behoeften. Dit was waarom Green de legitimiteit van de beeldvorming van ondermeer Sacagawea ontkrachtte. Het ontstane beeld zou volgens haar niet representatief zijn voor de Indiaanse vrouw in het algemeen.

Amerikaanse Indianenvrouwen gingen zodoende steeds meer voor zichzelf spreken. Paula Gunn Allen, een Indiaanse dichtster, gaf in haar gedicht 'The One Who Skins Cats' Sacagawea zelf het woord om haar verhaal te vertellen en haar rol zo te definiëren. Wat hierin vooral duidelijk werd is dat het expeditielid geen enkele invloed had op haar eigen beeldvorming. Daarnaast zei 'Sacagawea' ook dat de Indianen het überhaupt al aan het verliezen waren van de Amerikanen en het niet haar schuld was dat de *Great Father* in het Indiaans grondgebied doordrong. Hiermee verdedigde Allen Sacagawea en bevestigde ze tevens het feit dat de mythevorming rondom Sacagawea afhankelijk was van de persoon en hoe diegene het verhaal interpreteerde. 'There's more than one way to skin a cat, is what I always say.'²¹ Volgens haar was een eenduidige omschrijving van Sacagawea onmogelijk, juist om de reden dat iedere persoon een andere standplaatsgebondenheid heeft.

Jeanne Eder, een Shoshone historica, liet Sacagawea als het ware tot leven komen. Zij nam de persona van de Lehmi Shoshone-indiaan aan voor een solo show bij het *Popcorn Forum* van het North Idaho College in 1996. De korte film was deel van de serie *Journeys through Time: Conversations with the World's Great Women and Men*. Eder vertelde als Sacagawea over haar

¹⁹ Jager, *Indian Women as Cultural Intermediaries*, 278.

²⁰ Rayna Green, 'Native American Women', *Signs* 6:2 (1980) 248-267.

²¹ Paula Gunn Allen, 'One Who Skins Cats', *Sinister Wisdom* 22 (1983) 12-17.

leven en welke rol zij innam in de geschiedenis van de Indianen. Volgens haar hadden Indiaanse vrouwen in het algemeen veel macht in hun cultuur en droegen ze voor een groot deel bij aan hun gemeenschap. Daarnaast baseerde ze zich vooral op de verhalen van de Indianen zelf, net zoals Allen deed. In de documentaire werd ook gezegd dat zij terugkeerde naar haar volk als een leider en dat de Indianen zich verenigden. Volgens de traditionele geschiedschrijving zou dit niet gebeurd zijn. Eder reisde bovendien van 2003-2005 door het Westen van de Verenigde Staten om ditzelfde verhaal te vertellen voor een groter publiek en Sacagawea te laten 'reflecteren op haar eigen rol.'²²

Evenals Allen en Green incorporeerde Eder cultureel relevante informatie in haar verhaal. Vaak beriepen zij zich hierbij op *oral tradition* van diverse Indianenstammen. Zo zorgden de auteurs ervoor dat het beeld van de Indiaanse prinses en ongecivileerde *squaw* ontkracht werd en dat de Indiaanse vrouw als een belangrijke bijdragende factor gezien kon worden in haar gemeenschap en de Amerikaanse geschiedenis. Hierin werd de *Native American woman* ook onafhankelijk gemaakt van de (witte) man en werd tevens de geschiedenis van de Indianen verteld vanuit hun eigen perspectief.

Het naderende tweehonderdjarige bestaan van de expeditie in 2004 versterkte het beeld van Sacagawea als nationale heldin. Zo werd ze in 2000 al op de gouden dollar gezet en waren er al diverse plaatsen, rivieren en bergen naar haar vernoemd in het noorden van de Verenigde Staten. Hierdoor werd niet alleen het debat over haar rol in het Euro-Amerikaanse kolonialisme nieuw leven ingeblazen, maar werd de invloed van het *Native American perspective* alleen maar groter. Tijdens deze trend werden er onder andere diverse boeken over het leven van Sacagawea uitgebracht waarin het Euro-Amerikaanse perspectief op haar leven plaats moest maken voor het Indiaanse perspectief. Diana Glancy, Joseph Bruchac en Joyce Hunsaker Badgley waren dergelijke auteurs. Hoewel zij elk voor een ander publiek schreven, probeerden zij ieder op hun eigen manier de mythe rond Sacagawea te ontkrachten, al was het met verschillende mate van succes.

Joseph Bruchac, een schrijver met Abenaki roots, schreef in 2000 het boek 'Sacajawea: The Story of Bird Woman and the Lewis and Clark Expedition'. In principe was dit bedoeld voor jongeren van de middelbare school, waarbij Sacagawea over haar leven en de expeditie vertelde. Hierin fungeerde de Indiaanse vrouw als etnografische gids waarbij ze de volken die ze tegenkomt beschrijft. Het accent lag vooral op de huisvesting, het fysieke voorkomen en hoe de kano's er bijvoorbeeld uitzagen. Doordat de focus op deze uiterlijke kenmerken lag, werd er weinig aandacht besteed aan de culturele relevantie van de ontmoeting tussen Sacagawea en de verschillende Indianenstammen. Volgens het artikel van Wanda S. Pillow, gender historica, bleef Sacagawea door dit soort verhalen nog steeds een geromantiseerd figuur van *Manifest Destiny*.

²² Washington State Magazine - Being Sacagawea, <http://wsm.wsu.edu/s/index.php?id=413> (geraadpleegd op 29 april 2019).

*'Such nativist positions do not decolonize Sacajawea's subjectivity. Instead, they offer alternative ways of consuming Sacajawea, but this time they have an air of authenticity because they are told by real Indians.'*²³

Bruchacs verhaal bleek ondanks het gebruik van de Shoshone *oral tradition* voor weinig fundamentele verandering te hebben gezorgd in de beeldvorming rondom Sacagawea. Wat wel opmerkelijk was aan dat deels fictieve verhaal is dat hij de lezer liet reflecteren op de rol van Sacagawea. Bruchac probeerde de lezer zichzelf voor te laten stellen in de schoenen van het vrouwelijke expeditielid.

*'Imagine yourself to be Sacajawea, a teenage mother in the company of men traveling rivers and mountains without end, enduring hunger and pain and danger, and not only doing it without complaint but contributing on numerous occasions to the success and well-being of the company.'*²⁴

Juist omdat de lezer in een andere tijd leeft en met een bepaald perspectief keek naar de gebeurtenissen, vergeet diegene vaak hoe zo'n tocht geweest moet zijn. Hierdoor probeerde hij die persoon een band met Sacagawea te laten smeden door empathie voor haar te creëren.

Iemand anders die gebruik maakte van fictie was Joyce Hunsaker Badgley. Zij beriep zich evenals vele Indiaanse historici op de Indiaanse *oral tradition* als bron over het leven van Sacagawea. Voor Badgley was *Bird Woman*, Hidatsa vertaling van Sacagawea's naam, een gewone Indiaanse stamvrouw die een bijzonder leven leed. Om haar verhaal goed te kunnen begrijpen moesten we niet kijken naar het blanke mannenverhaal over de *Corps of Discovery*, maar was het vooral van belang 'to listen to the stories of the Elders', waarmee zij doelde op het belang van de overdracht binnen stamverband doormiddel van *oral tradition*.²⁵ Haar boek werd eveneens vanuit de ik-vorm van Sacagawea verteld met een selectie van de dagboeken van de *Corps of Discovery* en foto's van diverse plekken waar de expeditie was geweest. Volgens Badgley was dit van belang omdat de grond een bepaalde erfenis had 'which is a containment of the voices that have crossed it. It is where I picked up Sacagawea's voice.'²⁶

²³ Wanda S. Pillow, 'Searching for Sacajawea: Whitened Reproductions and Endarkened Representations', *Hypatia* 22:2 (2007) 1-19, aldaar 17.

²⁴ Joseph Bruchac, *Sacajawea: The Story of Bird Woman and the Lewis and Clark Expedition* (New York, 2000) 199.

²⁵ Joyce Hunsaker Badgley, *Sacagawea Speaks: Beyond the Shining Mountains with Lewis and Clark* (Guilford, 2001) xiii.

²⁶ *Ibidem*, 152.

Diane Glancy, die van Duits-Cherokee komaf was, wilde eveneens deze *voice* laten horen. Hiervoor ging zij op reis langs de route die de *Corps of Discovery* ook had afgelegd en schreef zij een roman in de vorm van een dagboek. Op deze manier probeerde Glancy Sacagawea's stem te vinden aangezien deze onderbelicht was in de reisverslagen van de expeditie. Hierbij stelde ze het verhaal van het enige vrouwelijke expeditielid, dat de schrijfster creëerde, tegenover fragmenten uit de dagboeken van Lewis en Clark. Door het vermeende bewustzijn van Sacagawea, probeerde Glancy de lezer te overtuigen dat de witte ontdekkingsreizigers niets begrepen van het land van de Indianen.

*'They come to look at the land the land. But they do not see the spirits. They write in their journals. But they do not know the land. They give the animals names that do not belong to them. That do not say who they are. That does not belong to them.'*²⁷

In tegenstelling tot de romans van de jaren vijftig en zestig van de twintigste eeuw over de ogenschijnlijke liefde tussen Sacagawea en de expeditieleden, beweerde Glancy dat de expeditieleiders niet eens aandacht voor haar hadden. Bovendien moest ze haar gevoelens tijdens de expeditie verbergen.²⁸ Voor de schrijfster was de Indiaanse vrouw geen prinses, maar iemand die sterk verweven was met de intellectuele en spirituele tradities van de Shoshones. Zo confronteerde Glancy haar publiek niet alleen met de verschillen tussen het Euro-Amerikaanse en Indiaanse perspectief, maar liet ze ook de complexiteit van de nalatenschap van Sacagawea zien.

In 2003 verscheen de *oral tradition* van de Indianen over Sacagawea ook via een ander medium. De *Public Broadcasting Service* (PBS) maakte een documentaire getiteld *The Journey of Sacagawea* waarin het Indianenperspectief centraal stond. Opperhoofden van diverse stammen en Indiaanse historici van de Hidatsas, Shoshones, Comanches en Nez Perces vertelden over hun visie op Sacagawea. Hierin werd zij beschreven als een rolmodel voor de jeugd en als iemand 'who left a legacy of honour and respect for the Native American women.'²⁹ Net zoals historica Blanche Schroer in haar artikel 'Boat Pusher or Bird Woman? Sacagawea or Sacajawea?' uit 1980 beschreef, kwam ook in de PBS-documentaire naar voren dat Sacagawea geen uitzondering op de regel was, maar dat het in het karakter van Indianenvrouwen zat om behulpzaam te zijn.

Daarnaast werd in de documentaire duidelijk dat Sacagawea een onmisbare schakel was in de expeditie voor vele Indianen. Zo werd ze officieel als vertaalster ingehuurd, maar fungeerde ze tevens als gids. Toen zij de expeditie bij haar Shoshone stam bracht, waar zij enkele jaren voor de expeditie weg was gehaald door Hidatsa Indianen, zorgden ze ervoor dat de expeditieleden

²⁷ Diane Glancy, *Stone Heart: A Novel of Sacajawea* (New York, 2003) 25.

²⁸ Youtube - Book TV: Diane Glancy "Stone Heart" - <https://www.youtube.com/watch?v=6soXl1tw0b8> (geraadpleegd op 3 mei 2019).

²⁹ Public Broadcasting Service, *The Journey of Sacagawea* (2003), Nez Perce lid Levy Holt over Sacagawea - <https://www.pbs.org/video/scout-people-culture-journey-of-sacagawea/> (geraadpleegd op 3 mei 2019).

paarden konden krijgen van de Indianen. Het opperhoofd van haar stam was inmiddels haar broer Cameahwait geworden waardoor de communicatie met de expeditieleden vergemakkelijkte. Zonder Sacagawea zou dit nooit gelukt zijn stelde schrijver Ken Thomasma in de documentaire.

In de informatieve film leken de vier Indianenstammen een verenigd verhaal te vertellen, maar lieten hierdoor de kleine verschillen tussen hun stamculturen achterwege. Daardoor kwam de documentaire enigszins geromantiseerd over voor de kijker, evenals het boek van Joseph Bruchac.

Zoals te zien is wilden diverse Indiaanse historici, auteurs of stamleden voor de *bicentennial* van de Lewis en Clark expeditie al een ander beeld over Sacagawea geschetst hebben doormiddel van *oral history*. In de geschreven vorm werd dit vaak gedaan door Sacagawea 'zelf' haar verhaal te laten doen. Uiteraard was Sacagaweas mening van fictieve aard, maar bewustwording van haar narratief was een stap in een andere richting. In navolging van deze ontwikkelingen werd in 2006 het boek 'Lewis and Clark Through Indian Eyes: Nine Indian Writers on the Legacy of the Expedition' uitgebracht. Alvin Josephy, de voornaamste *non-Indian* schrijver van Indianen, wilde een grote publicatie met bekende Indiaanse historici uitbrengen over de Lewis en Clark expeditie. Hoewel hier nauwelijks op Sacagawea als persoon ingegaan werd, was het kenmerkend dat niet alleen de Indiaanse vrouw, maar de expeditie in het algemeen in een ander daglicht werd gesteld.

Een van die historici die wel inging op Sacagawea is Vine Delora Jr. Hij was in zijn artikel 'Frenchmen, Bears and Sandbars' meer dan lovend over de Indianenvrouw en beschrijft haar als een van de belangrijkste figuren uit de geschiedenis van het Westen.

*'Hiring Charbonneau and his wife was perhaps the most important decision in western American history since Sacagawea proved to be the deciding factor between success and failure of the expedition. Her memory was so extraordinary that we often do not understand it. She had traveled as a captive from the Rockies to the Missouri River years before, and this distance is considerable. Yet she remembered the way west, which was actually a reversal of the path she and her captors had originally taken so that hardly any landmark would have been familiar. This kind of memory is peculiar to North American Indians and is a talent far above mere retention of data.'*³⁰

Misschien dat het niet de 'most important decision in western American history' was, maar het citaat gaf wel aan hoe een deel van de Indiaanse samenleving over Sacagawea dacht. Hoewel ze de mythe verachtten, benadrukten ze haar belangrijke rol in de expeditie. Voor de Indianen had de mythe rondom Sacagawea een negatieve impact gehad op het echte verhaal over haar. Hierdoor werden ook de Indianenvrouwen in het algemeen in een verkeerd daglicht gezet. Zo leek het in de

³⁰ Vine Deloria Jr., 'Frenchmen, Bears and Sandbars' in: Alvin M. Josephy Jr. ed., *Lewis and Clark Through Indian Eyes: Nine Indian Writers on the Legacy of the Expedition* (New York, 2006) 3-22, aldaar 19-20.

mythe rondom Sacagawea dat zij ondergeschikt en afhankelijk was van de man, terwijl ze in haar eigen cultuur juist gezien werd als zelfvoorzienend en een belangrijke factor in stamverband. Daarnaast was de traditionele geschiedschrijving, die beruste op de gedachte van *Manifest Destiny*, zeer helder dat zij een onderdeel was in het kolonisatieproces van de Verenigde Staten. Hoewel het Indianenperspectief voor een ander verhaal heeft gezorgd, is het niet perse het dominante verhaal geworden. Zo wordt er in de schoolboeken nog steeds het verhaal verteld dat Sacagawea meehielp aan de kolonisatie van de Verenigde Staten.³¹

Toch lijkt er vooral ruimte te zijn ontstaan voor discussie of in ieder geval een bredere opvatting over de persoon van Sacagawea. Zo stelt Wanda S. Pillow dat een bredere kijk hielp bij het reconstrueren van het beeld omtrent de persoon Sacagawea.

*'Instead of trying to find the feminist or racialized truth in Sacajawea, or writing Sacajawea as a feminist heroine resistant to reproductions, endarkened understandings can help us rethink and rearrange the paradoxes and complexities of this postcolonial subject.'*³²

Iets wat daar ook aan bijgedragen heeft is de Sacagawea-dollar die in 2000 is uitgegeven door de United States Mint. In het volgende hoofdstuk wordt deze dollar en het proces erachter uitvoerig beschouwd. Daarnaast wordt gekeken in hoeverre deze munt een verdere uitwerking heeft gehad op de discussie rondom Sacagawea.

³¹ Amina Chaudri & Nicole Schau, 'Imaginary Indians: Representations of Native Americans in Scholastic Reading Club', *Children's Literature in Education : An International Quarterly* 47:1 (2016) 18-35, aldaar 30.

³² Pillow, 'Searching for Sacajawea', 14.

HOOFDSTUK 3

DE SACAGAWEA DOLLAR

Al geruime tijd werd Sacagawea geëerd op diverse wijzen. Zo waren er parken en rivieren naar haar vernoemd, werden er talloze sculpturen van de Indianenvrouw gemaakt en is er zelfs een Amerikaans marineschip dat de naam Sacagawea draagt. Maar het best bekende voorbeeld van een dergelijk eerbetoon is de Sacagawea-dollar. Hierop staat ‘Sacagawea’ afgebeeld met haar kind Jean-Baptiste Charbonneau op de rug. De munt werd voor het eerste in 2000 geslagen en was de vervanger voor de Susan B. Anthony dollar die twee decennia eerder was uitgegeven en tevens werd heruitgegeven in 1999.

Er was gedurende de jaren negentig de behoefte bij het Amerikaanse Congres gekomen om een nieuwe munt te slaan. Dit kwam omdat de SBA-dollar niet populair was bij het publiek. Een belangrijke factor voor deze mislukking was de uiterlijke vorm van de munt: deze leek meer op een *quarter* dan een dollar en zag er bovendien niet attractief uit. De nieuwe dollar moest zich daar dus van onderscheiden.

In 1997 werd er een wet aangenomen die deze ontwikkeling mogelijk moest maken: de ‘\$1 Coin Act’. Hierin werden verschillende eisen gesteld aan de nieuwe dollar. Zo moest deze een gouden kleur krijgen, een rand hebben die te onderscheiden was van andere munten en een afbeelding die gemakkelijk te herkennen was voor het publiek.³³ Voor het uiteindelijke design van de munt zou de *Secretary of Treasury* samen met *Congress* een selectie maken van toepasselijke ontwerpen.³⁴

³³ S.1300 - United States \$1 Coin Act of 1997 - <https://www.congress.gov/bill/105th-congress/senate-bill/1300> (geraadpleegd op 14 mei 2019)

³⁴ PUBLIC LAW 105–124—DEC. 1, 1997 - <https://www.govinfo.gov/content/pkg/PLAW-105publ124/pdf/PLAW-105publ124.pdf> (geraadpleegd op 14 mei 2019)

Hoewel de wet een nieuw soort uiterlijke vorm van de munt verplichtte, stond er niks in over wat er precies op kop- en muntzijde van de dollar zou moeten staan. Op 19 mei 1998 richtte de *Secretary of Treasury* daarom de Dollar Coin Design Advisory Committee (DCDAC) op om een design voor de voorzijde van de munt te selecteren. Zij moesten volgens hun handvest zich bij de keuze van een nieuw ontwerp wel aan enkele gestelde eisen houden:

- (1) the design shall maintain a dignity befitting the nation's coinage,*
- (2) the design shall have broad appeal to the citizenry of the nation and shall avoid subjects or symbols that are likely to offend,*
- (3) the design should not include any inscriptions beyond those required by statute, and*
- (4) the design concept shall not depict a living person. In addition, the Secretary determined that the obverse design should be a representation of one or more women.³⁵*

Op 8 en 9 juni 1998 hield de DCDAC een bijeenkomst in Philadelphia waar de commissie formele voorstellen van het publiek aanhoorde, ontwerpsuggesties ontving voor de munt, andere historische munten evalueerde en criteria stelde aan het ontwerpconcept dat 'bestrepresented America and comported with the parameters established in the DCDAC charter.'³⁶ De commissie adviseerde op 12 juni dat de nieuwe dollar een ontwerp van vrijheid moest dragen die weergegeven zou worden door een Indiaanse vrouw, iemand zoals Sacagawea bijvoorbeeld. Hierbij hield de DCDAC echter geen publieke peiling om te kijken of het publiek het hier ook mee eens was.

Volgens toenmalig Republikeinse afgevaardigde van de staat Delaware, Michael Castle, was dit onacceptabel. Voorheen beweerde hij al dat de dollar het Vrijheidsbeeld als afbeelding moest nemen omdat het doel van een nieuwe dollar was 'to make it more distinctive with a popular design that would encourage its wider use by the public.'³⁷ Hierom schakelde hij het Government Accountability Office (GAO) in om een stemming onder de bevolking te houden. Van 14-22 november hield het bureau steekproefgewijs een poll onder 1.014 willekeurige burgers. De uitkomst hiervan was dat 65 procent van de ondervraagden het Vrijheidsbeeld prefereerde en

³⁵ Government Info - New Dollar Coin: Public Prefers Statue of Liberty Over Sacagawea (Letter Report, 01/22/99, GAO/GGD-99-24) - <https://www.govinfo.gov/content/pkg/GAOREPORTS-GGD-99-24/html/GAOREPORTS-GGD-99-24.htm> (geraadpleegd op 14 mei 2019)

³⁶ Ibidem.

³⁷ Steve Roach, 'Sacagawea Tops Statue of Liberty, Other Themes, for Design', *Coin World* 51:10 (Sidney, 2010), 76-79, aldaar 77.

maar 27 procent Sacagawea. Als reden voor het Vrijheidsbeeld werd vooral het symbolisme, vertrouwdheid en herkenbaarheid gegeven. *Native American*, *different* en *history* waren de voornaamste redenen om Sacagawea af te beelden op de dollar volgens de deelnemers.³⁸ Ondanks dat de uitslag in het voordeel was van het Vrijheidsbeeld, koos de DCDAC toch voor Sacagawea als nieuw symbool voor op de dollar.

Hoewel de kunstenaars weinig richtlijnen kregen, moesten ze wel op de culturele authenticiteit letten bij het creëren van een beeld over Sacagawea. Daarnaast behoorde op de achterkant van de dollar een arend te staan die vrede en vrijheid van de Verenigde Staten verbeeldde. Na het ontvangen van ontwerpen van 23 uitgenodigde artiesten, ging het DCDAC zich te rade bij het publiek over de uiteindelijke keuze. In november en december 1998 nodigde de commissie vertegenwoordigers van de Indiaanse gemeenschap, numismaten, kunstenaars, onderwijzers, historici, leden van het Congres, functionarissen en medewerkers van het Ministerie van Financiën en de United States Mint, de instelling die de munten slaat, en andere leden van het publiek uit om alle ontvangen ontwerpen te bekijken en te becommentariëren. Na het horen van diverse meningen, hield de DCDAC zes ontwerpen voor de voorzijde en zeven voor de achterzijde over. Vervolgens werden de designs op de site van de US Mint geplaatst waarna het een grote reactie van het publiek kreeg: maar liefst 120.000 mails en 2.000 brieven.³⁹

Na verder overleg met diverse Indiaanse stammenleiders, andere vertegenwoordigers en leden van het Amerikaanse Congres werd er een definitieve voor- en achterzijde van de dollar gekozen. Glenna Goodacre, een beeldhouwster van origine, werd de winnaar van het ontwerp op de voorzijde van de dollar. Als model had zij een eigentijdse Shoshone vrouw gekozen, namelijk Randy'L He-Dow Teton. Voor de achterzijde was Thomas D. Rodgers verantwoordelijk, een graveerder van de US Mint. Uiteindelijk werd het ontwerp op 4 mei 1999 in het Witte Huis gepresenteerd door Hillary Clinton.

³⁸ Government Information: Sacagawea Golden Dollar Coin: Public Prefers Statue of Liberty (Letter Report, 01/22/99, GAO/GGD-99-24) - <https://www.govinfo.gov/content/pkg/GAOREPORTS-GGD-99-24/html/GAOREPORTS-GGD-99-24.htm> (geraadpleegd op 14 mei 2019)

³⁹ US Mint - Sacagawea Golden Dollar Coin - <https://www.usmint.gov/coins/coin-medal-programs/sacagawea-golden-dollar> (geraadpleegd op 14 mei 2019)

³⁹ US Mint - Sacagawea Golden Dollar Coin - <https://www.usmint.gov/coins/coin-medal-programs/sacagawea-golden-dollar> (geraadpleegd op 15 mei 2019)

De toenmalige *first lady* benadrukte in haar toespraak dat Sacagawea een verrijking was voor de Amerikaanse samenleving en dat haar leiderschap de loop van de geschiedenis heeft bepaald.⁴⁰ In haar betoog werd ze ook als een onafhankelijke vrouw beschreven die een centrale rol in de expeditie innam. Deze dollar was een bewijs van Sacagawea's bijdrage aan de Amerikaanse geschiedenis.

Hoewel de US Mint in 2000 verschillende reclamespots introduceerde om de Sacagawea-dollar bekend te maken bij publiek, bleek de munt niet aan te slaan toen die eenmaal werd uitgegeven. Dit lag niet specifiek aan de afbeelding, maar onder meer aan het gebruiksgemak. Het publiek was nou eenmaal meer gewend aan het bekende dollarbiljet. Daarnaast waren de munten die in omloop waren snel verdwenen. Mensen bewaarden de munt liever omdat er een ander figuur dan normaliter opstond. Voor winkels was het ook niet handig om deze Sacagawea-dollars te houden omdat er simpelweg geen ruimte was in de kassa.⁴¹ De dollar werd dan ook vanaf 2002 uit de circulatie gehaald en bij de *Federal Reserve* in de kluis gestald. Desondanks bleven er wel enkele miljoenen per jaar bijgeslagen worden voor verzamelaars.

In 2007 tekende president George W. Bush de 'Native American \$1 Coin Act' waarin stond dat er elk jaar, beginnend in 2009, er een nieuw ontwerp van de achterzijde van de Sacagawea-dollar zou moeten komen. Het doel hiervan was om *Native Americans* te eren.

*'Redesign and Issuance of Circulating \$1 Coins Honoring Native Americans and the Important Contributions Made by Indian Tribes and Individual Native Americans in United States History.'*⁴²

Het is dus een heel proces geweest voordat de Sacagawea-dollar in omloop kwam, maar is er ook iets veranderd door de invoering van deze munt? Heeft de totstandkoming van de dollar geleid tot een ander gevoel of een andere gedachte over Sacagawea bij verschillende delen van de Amerikaanse bevolking? Wat in ieder geval bleek uit het proces van de introductie van deze munt is dat er met veel zorg en accuratesse is omgegaan met haar historische figuur. Zo kwamen er diverse meningen aan bod van verschillende instanties, had het Amerikaanse volk zelf hun bijdrage aan het uiteindelijke ontwerp en werd de munt daarna in het Witte Huis gepresenteerd.

⁴⁰ Clinton White House Archives - Sacagawea Dollar Coin Unveiling, Remarks by First Lady Hillary Rodham Clinton - https://clintonwhitehouse4.archives.gov/WH/EOP/First_Lady/html/generalspeeches/1999/19990504.html (geraadpleegd op 16 mei 2019)

⁴¹ Splinter News - 'Why the Sacajawea dollar coin was such an epic failure and why the Tubman \$20 will be better' - <https://splinternews.com/why-the-sacajawea-dollar-coin-was-such-an-epic-failure-1793856386> (geraadpleegd op 16 mei)

⁴² Public Law 110-82 - <https://www.govinfo.gov/content/pkg/PLAW-110publ82/html/PLAW-110publ82.htm> (geraadpleegd op 16 mei 2019)

Niet langer werd er vluchtig omgegaan met een Indiaans figuur, maar was er aandacht voor het ontwerp van de munt en de persoon Sacagawea. Hoewel de dollar misschien minder goed is ontvangen dan verwacht, ook bij Indianen, was er wel ruimte om ieders mening over de ontwerpen te laten gelden. Niet alleen de blanke bevolking keurde het goed, ook de diverse Indianenstammen konden zich in het ontwerp vinden. Doordat het zo'n inclusief proces was, waar veel partijen bij betrokken werden, werd de nationale heldinnen status van Sacagawea juist bevestigd.

Of er een ander beeld over haar was ontstaan is lastig te zeggen. Uiteraard waren er al verscheidene perspectieven op haar leven en haar rol tijdens de expeditie, maar was er niet snel ruimte voor discussie bij veel personen. De totstandkoming van de dollar heeft juist een omgeving gecreëerd waar ieder zijn of haar mening kon ventileren. Hierdoor was er niet een nieuw perspectief op haar ontstaan, maar zijn deze juist gebundeld. Sacagawea werd op de dollar afgebeeld als een zorgzame moeder die met vrede en vrijheid geassocieerd wordt, mede dankzij de achterzijde van de munt. Zoals Rebecca Jager al aanhaalde was dit een persoon die heel Amerika kon eren door haar bijdrage aan de expeditie. Sacagawea is onderdeel van de geschiedenis van de hele Verenigde Staten, zowel van de blanke als getinte bevolking.

CONCLUSIE

Zoals Patricia N. Limerick, een van de leidende historici van het Amerikaanse westen, al zei in 1987: 'I firmly believe they will find the 1980s to be a key periode in Western American history [...] historians will see the 1980's as a watershed decade.' Hoewel het hier om een voorspelling ging, zat de historica er met haar uitspraak niet ver naast. De verandering zette in toen tijdens de jaren zestig veel jongeren zich tegen het *establishment* begonnen te keren. Men wilde gehoord worden. Een uitvloeisel van deze ontwikkeling was de transformatie in het historisch debat. Zoals eerder al gesteld werd het nodig geacht om de geschiedenis van het Amerikaanse westen te heroverwegen. 'Inclusief' was het sleutelwoord dat gold voor deze geschiedschrijving. Iedereen moest zich in het verhaal kunnen vinden of zich ten minste kunnen uiten over bepaalde kwesties.

Dit gebeurde dan ook bij het verhaal van Sacagawea. Door de toenemende invloed van de Indianenstem veranderde het debat over de Indianenvrouw. Waar zij eerst werd geclaimd door de blanke bevolking (de civilisatie van het Westen), werd Sacagawea vanaf de jaren tachtig ook fanatiek geclaimd door minderheidsgroeperingen, met name de indianen. De *oral tradition* van de Indianen was een belangrijke manier om over Sacagawea te praten. Zo kwam het verhaal van de indiaanse bevolking over de Lemhi Shoshone-indiaan ook steeds nadrukkelijker aan het licht. Hierin werd zij niet gezien als een vermeend zinnebeeld voor *Manifest Destiny*, maar gold zij als de trots van de Indiaanse gemeenschap en hun cultuur.

Sacagawea werd een symbool van nationale trots toen er een dollar van haar geslagen werd. De 'symbolistische' visies, zoals overige perspectieven tot aan de jaren tachtig voornamelijk betiteld werden, werden meegewogen in het proces dat leidde tot invoering van de munt. Doordat bovendien rekening werd gehouden met de diverse stemmen van de Amerikaanse bevolking, die van de Indianen voorop, werd de Sacagawea-dollar een fysiek symbool van eendracht. De introductie van deze bijzondere munt toonde aan dat er ruimte voor discussie over haar figuur was ontstaan, iets wat zich voor de jaren tachtig vooral in de schaduw van *Manifest Destiny* afspeelde.

Dat Sacagawea inmiddels een bekend figuur in de Amerikaanse geschiedenis bij het grote publiek was geworden, bleek ook uit de Hollywood-blockbuster 'Night at the museum' uit 2006. De film gaat over een nachtwaker van het American Museum of National History in New York, vertolkt door Ben Stiller, waarbij 's avonds alle mensen en dieren tot leven komen. Sacagawea is ook een van de hoofdfiguren van deze film. Wat opvalt is dat zij als gids van de expeditie wordt beschreven en dat haar figuur achter glas staat. Hierdoor kan niemand haar horen en kan ze niet haar verhaal doen. Uiteindelijk breekt ze uit de glazen etalage en wordt ze ondervraagd over haar verhaal. Hierop zegt ze dat ze dit zal vertellen waarna een andere scène direct begint. De regisseur had er blijkbaar voor gekozen om geen eigen invulling te geven aan haar verhaal.

Dit voorbeeld is kenmerkend voor de behoedzaamheid waarmee er tegenwoordig met Sacagawea en historische figuren in het algemeen wordt omgegaan. En ik denk dat die

behoedzaamheid de belangrijkste ontwikkeling is die we over hebben gehouden aan de multiculturele input in het historisch debat vanaf de jaren tachtig. De mythe rondom Sacagawea, die leven werd ingeblazen door Eva Emery Dye, is inmiddels ontkracht. In plaats van alleen een blank doel te dienen, de civilisatie van het Westen, is zij onderdeel van de nationale canon voor elke Amerikaan. Of ze nou een geweldige moeder was of een doorslaggevend expeditielid, of simpelweg een voorbeeld voor de Indiaanse bevolking, iedereen kan op zijn of haar eigen manier een heldin in haar zien. De prinses is weer Sacagawea geworden die veel voor de Amerikaanse geschiedenis heeft betekend en in het collectieve geheugen gegrift zal blijven staan.

LITERATUUR

Allen, Paula Gunn, 'One Who Skins Cats', *Sinister Wisdom* 22 (1983) 12–17.

Badgley, Joyce Hunsaker, *Sacagawea Speaks: Beyond the Shining Mountains with Lewis and Clark*

(Guilford, 2001).

Bruchac, Joseph, *Sacajawea: The Story of Bird Woman and the Lewis and Clark Expedition*

(New York, 2000).

Chaudri, Amina & Schau, Nicole, 'Imaginary Indians: Representations of Native Americans in Scholastic

Reading Club', *Children's Literature in Education : An International Quarterly* 47:1 (2016) 18-35.

Chuinard, E.G., 'The Actual Role of the Bird Woman: Purposeful Member of the Corps or Casual "Tag

Along"?'', *Montana: The Magazine of Western History* 26:3 (1976) 18-29.

Glancy, Diane, *Stone Heart: A Novel of Sacajawea* (New York, 2003).

Clark, Ella E. & Edmonds, Margot, *Sacagawea of the Lewis and Clark Expedition* (Los Angeles 1979).

Deloria Jr., Vine, 'Frenchmen, Bears and Sandbars' in: Alvin M. Josephy Jr. ed., *Lewis and Clark Through*

Indian Eyes: Nine Indian Writers on the Legacy of the Expedition (New York, 2006) 3-22.

Green, Rayna, 'Native American Women', *Signs* 6:2 (1980) 248-267.

Green, Rayna, 'The Pocahontas Perplex: The Image of Indian Women in American Culture', *The Massachusetts Review* 16:4 (1975) 698-714.

Howard, Harold P., *Sacajawea* (Oklahoma 1971).

Jacobs, Wilbur R., 'The Indian and the Frontier in American History - A Need for Revision', *Western*

Historical Quarterly 4:1 (1973) 43-56.

Jager, Rebecca K., *Malinche, Pocahontas, and Sacagawea: Indian Women as Cultural Intermediaries and National Symbols* (Oklahoma 2015).

Kessler, Donna J., *The Making of Sacagawea: a Euro-American legend* (Alabama 1998).

Kingston, C.S., 'Sacajawea as Guide: The Evaluation of a Legend', *The Pacific Northwest Quarterly* 35:1

(1944) 3-18.

Knowlton-Le Roux, Laura, 'A Taste of Paradise: Sacajawea and the Romanticizing of Americanization',

Cercles 19 (2009) 55-66.

Pillow, Wanda S., 'Searching for Sacajawea: Whitened Reproductions and Endarkened Representations',

Hypatia 22:2 (2007) 1-19.

Roach, Steve, 'Sacagawea Tops Statue of Liberty, Other Themes, for Design', *Coin World* 51:10

(Sidney, 2010), 76-79.

Taber, Ronald W., 'Sacagawea and the Suffragettes: An Interpretation of a Myth', *The Pacific Northwest*

Quarterly 58:1 (1967) 7-13.

WEBSITES

www.clintonwhitehouse4.archives.gov, *Sacagawea Dollar Coin Unveiling, Remarks by First Lady Hillary Rodham Clinton*,

https://clintonwhitehouse4.archives.gov/WH/EOP/First_Lady/html/generalspeeches/1999/19990504.html.

www.congress.gov, *S.1300 - United States \$1 Coin Act of 1997*,

<https://www.congress.gov/bill/105th-congress/senate-bill/1300>.

www.govinfo.gov, *Government Info - New Dollar Coin: Public Prefers Statue of Liberty Over Sacagawea (LetterReport, 01/22/99, GAO/GGD-99-24)*,

<https://www.govinfo.gov/content/pkg/GAOREPORTS-GGD-99-24/html/GAOREPORTS-GGD-99-24.htm>.

www.govinfo.gov, *PUBLIC LAW 105-124—DEC. 1, 1997*,

<https://www.govinfo.gov/content/pkg/PLAW-105publ124/pdf/PLAW-105publ124.pdf>.

www.govinfo.gov, *Public Law 110-82*,

<https://www.govinfo.gov/content/pkg/PLAW-110publ82/html/PLAW-110publ82.htm>.

www.magazine.wsu.edu, *Being Sacagawea*,

<http://wsm.wsu.edu/s/index.php?id=413>.

www.pbs.org, *The Journey of Sacagawea* (2003),

<https://www.pbs.org/video/scout-people-culture-journey-of-sacagawea/>.

www.splinternews.com, *'Why the Sacajawea dollar coin was such an epic failure and why the Tubman \$20 will be better'*,

<https://splinternews.com/why-the-sacajawea-dollar-coin-was-such-an-epic-failure-1793856386>.

www.thehill.com, *GOP lawmaker calls Elizabeth Warren Sacagawea during FOX News*, <https://thehill.com/homenews/media/423949-gop-lawmaker-calls-elizabeth-warren-sacagawea-during-fox-news-appearance>.

www.thehill.com, *Warren DNA-test*,

<https://thehill.com/homenews/senate/411377-warren-dna-test-shows-strong-evidence-of-native-american-ancestor>.

www.twitter.com, *Twitter - Deb Haaland on remark Matt Gaetz*, <https://twitter.com/RepDebHaaland/status/1081605249218109441>.

www.usmint.gov, *Sacagawea Golden Dollar Coin*,

<https://www.usmint.gov/coins/coin-medal-programs/sacagawea-golden-dollar>.

www.youtube.com, *Book TV: Diane Glancy "Stone Heart"*, <https://www.youtube.com/watch?v=6soXl1tw0b8>.